

so ga za učitelja v neko veliko farno na Gorenškem, kjer še sedaj nevtrudeno dela v blagor soseski in vsi domovini pa tudi na čast svojemu stanu. »Kdor hoče pozneje kaj prida biti, se mora že mlad na pravo pot napotiti«.

Umetnost.

Sveta maša z blagoslovom. (V F-dur.) Besede A. Praprotnikove. V spomin stoletnice c. kr. kmet. družbe na Kranjskem zložil in posvetil prečastitemu gospodu Fid. Terpincu, prvosedniku te družbe, Fr. Gerbec. (Op. 6.) V Ljubljani, 1868. Natisnil in založil J. R. Milic.

Vsako novo delo tega našega nadepolnega, izverstnega skladatelja spoštujemo sicer tako, kakor naj prvo iz med domačih v tej verstvi; priterditi pa moramo, da ta maša, ki jo je g. Gerbec sedaj dal na svetlo, prekosí, kar zadeva nje namen, vsa njegova dosedanja dela. Napevi so skozi in skozi žive podobe vseh izrazov, ki jih imajo besede v sebi, in zraven še sim in tje celó dopolnjeni in olepšani z novimi slikami, kar vse z združeno močjo dela, da se budi in povzdiguje duh na tisto stopnjo pobožnih občutkov, na kateri se pozabijo vse zemske betege, ter zibljejo duha v tistih naj slajših in srečnejših predčutilih, ki jih človeško oko ni vidilo, uho ni slišalo, in v serce človekovo niso prišli. (1. Kor. 2, 9.) »Pesem pri blagoslovu« (besede zložil g. J. Bilc), po katerem napevu se poje tudi lahko »Tantum ergo«, nas spominja na premile občutke vélikega četertka »Pange lingua«, kedar vse klečí pred Najsvetejšim, in verno prosi blagoslova. Potem se začinja sv. maša popolno v tistih izrazih in pomenih, kakor jo mašnik moli. Vsi odstavki imajo melodično in ob enem tudi naj lepšo harmonično opravo, ktera se pri vsakem odstavku, pri vsaki verstici in celó pri vsakem sliku in pri vsaki bolj pomenljivi besedi spreminja in drugače po pomenu zavija. Melodije dihaajo bolj koralnega duha, brez kterega res nikakoršno cerkveno petje nima duše; pri tem pa imajo ti napevi še to posebno lepoto, da ko poje en glas — med tem drugi različno venčajo njegove izraze. — Od več bi bilo, ako bi dalje govorili o tej skladbi. Kdor bo kupil to Gerbecovo sv. mašo, in se je bo prav učil in naučil, bo gotovo priterdil, kar pravi pregovor: »Delo se samo hvali«. Tudi tisk je lep in pripraven; naprodaj je v J. R. Milicevi tiskarnici za 60 kr.

Dopisi in novice.

Od podnožja gorenških planin, 20. aprila. — Naznanil si nam, blagi »Tovars«, v svojem zadnjem listu, da se je zopet poslovil za vselej neki učitelj naše škofije od svojih bratov, ter preselil se v večnost, namreč g. Andr. Štamear, učitelj v Seleh. Ker se ne pričakuje, da bi dandanašnji svet postavljaj učiteljem spominke na

gomile, prevzemimo vsaj učiteljski tovarši nalogo, da bomo eden drugemu sejali na grobe ponižne cvetke kratkih življenjepisov, po katerih naj ostane spomin umerlih bratov ohranjen prihodnjim rodovom. — In ker se nadjam, da boš ti, blagi „Tovars“, rad odkazal v svojih listih takim cvetkam svojo lastno gredico, ti ponudim ob enem koj tudi seme za eno. —

Rajni Andr. Štamcar se je rodil l. 1826. v Velesovem, v slavno znanem Marijnem Božjem potu na Gorenškem. Doveršivši pri ljubljanski normalni glavni šoli oba tečaja IV. razreda z odličnim vspehom, je stopil v ondotno učiteljsko pripravnišnico, ki je takrat tako slovela, da so celó iz daljnih dežel našega cesarstva pošiljali v njo vojaške podčastnike kot pripravnike za vojaška izrežališča. Po tadaj navadnem dveletnem uku je prejel Štamcar podučiteljsko spricalo, in je bil postavljen najprej na dekansko šolo v Cerknico za podučitelja; v kratkem času pa je prišel za samostojnega učitelja najprej v Borovnico, potem v Preddvor, in poslednjič pred 10. leti v Selce, na katero faro je bil po malem času za terdo vmestjen. —

Po prav dobrih spricalih, ki se nahajajo med spisi rajnega Štamcarja, je razvidno, da je spolnoval povsod vestno in natančno svoje dolžnosti. V Preddvoru je služil o času, ko so bili tam sedanji slavni državni poslanec in dalječ sloveči sadjerejec g. Lovro Pintar. Le-ta velecenjeni gospod so vneli rajnega za sadjerejo tako, da mu je postala posebno priljubljeno opravilo do konca življenja. — Preselivši se iz Preddvora v Selce si je rajni napravil tukaj na lastne stroške (znano je pač predobro, da iz lastnih stroškov dandanašnji učitelji morejo le kaj večjega podvzeti, če si lastnim ustam kaj pritergajo) veliko drevesnico, ter se pečal s sadjerejo toliko, da ga je slavna c. k. kranjska gospodarska družba ob času zadnje sadne razstave v Ljubljani odlikovala celó s sreberno svetinjo. — Da je rajni to čast zaslužil, nam spričujejo tudi nekteri njegovi sestavki o sadjereji v „Tovarsu“, in njegova vnema pri djanskem poduku mladine v sadjereji in tudi postrežljivost, s katero je bil rad pripravljen, učiteljem, ki so se na novo te koristne vednosti poprijeli, deliti poduk in dajati jim tudi mlada drevesa.

Da bi svojemu nasledniku ne zapustil tako poropane šole, kakor se je v poprejšnjih časih, žalibog! le prerado godilo (da je namreč nekteri učitelj komaj kak star šolski zapisnik, — ali pa še tega ne, — od sprednika dobil), je položil tudi rajni Štamcar po zgledu nekterih mlajših učiteljev v Selcih podlago šolskemu arhivu; preskerbel pa je tudi po nabranih milodarjih mladini lepo šolsko zastavo, ter šolski sobi nekaj lepih podobščin.

Od rojstva že bolj slabotnega zdravja, je rajni pogosto bolehal. Že vlani osorej ga je bila huda bolezen pripravila na kraj groba; vendar jo je bil zoper vse pričakovanje nekako srečno otresel in zlasti v poslednjem času velikokrat kar očitno hvalil Boga za neprecenjeni dar ljubega zdravja. Ali v pozni noči vélike srede, S. t. m. ga napade vnovič njegova stara bolezen; vendar se pa nikakor ni mislilo, da ga bo tako hitro prestavila v večnost. Hitro rabljena zdravila so bila po-

tolazila bolezen toliko, da je zamogel véliki četrtek še iti orglat v cerkev; ko pa pride domu, se zopet vleže, in proti 9. uri zvečer se dá na svet svoje skerbne ženske previditi s sv. zakramenti, ako-ravno je bil še le pred 3. dnevi spolnil svojo velikonočno kristijansko dolžnost. Potem še želi govoriti s svojim bližnjim učiteljem sosedom iz Ž. (skoro gotovo zato, da bi ga vnovič poprosil, da bi bil njegovim otročičem varh, česar ga je bil že vlani naprosil); odpraviti je zaukazal tudi koj v pozni noči nalašnega človeka ponj, — ali prepozno je bilo, kajti skoro neposredno po sprejetji sv. zakramentov je mirno zaspal v Gospodu.

Posebno hvalevredno sta se obnašala pri tej priliki selška gg. kaplana, ki sta se zelo trudila, da bi bila vkrotila bolezní hudo silo ali saj terpljenje kaj polajšale in brez njune velike skerblijivosti težko da bi bil bolnik za smert še previden, ker je bil on to odlašal za naslednje jutro. Tudi o smertni uri sta oba gg. kaplana bila pri umerjočem prijatelju, ter do zadnjega zdiha se nista ločila od njega. Lepo to! Čudno se je ljudstvu zdelo véliki petek, ki je jelo k cerkvi dohajati, viditi na mrtvaškem odru tega, ki je še dan poprej orglat pri božji službi. Véliko saboto ob 4. uri popoldan se zvonovi žalostno oglasé. Domači trije gg. duhovniki se približajo šolskemu domu, odmolijo nad truplom rajnega učitelja navadne molitve, ter pospremijo ga vsredi obilno zbrane šolske mladine in ostalega ljudstva proti cerkvi, in odtam proti odprtemu grobu. Žalostne pesmi, ki zastran resnobe cerkvenega časa in gledé na bitko smert Zveličarjevo zadnje tri dni sv. vélikega tedna vse omolknejo, se tudi ob učiteljevem pokopu niso glasile; nadomestovalo pa so jih svetle solzice, ki so obilno tekale iz očí žalostne šolske mladine.

Danes zjutraj so bile po rajnem Andreju vélike bilje in zatim 3 sv. maše. Černo péto sv. mašo so za njim imeli v. č. g. fajmošter Vinc. Majar, ki so mu bili tudi v življenji prijateljsko naklonjeni, ter mu skazali mnogo dobrot.

K sklepu pa sedaj še tole: Ko bi rajni g. Štamcar v življenji ne bil skerbni za svojo zakonsko tovaršico — za svoje otroke s tem, da je pristopil v družbo, ki ponuja za v primeri malo vloge lepo in zdatno pomoč učiteljskim vdovam in sirotam, kako bi mu bilo moglo to stiskati serce na smertni postelji, ko je vidil krog sebe jokati prežaljeno ženko in nedolžne male otročiče. In kaj bi bili le-ti zapuščeni v resnici tudi počeli? „Z zobmi v steno“, pravi naša narodska prislovica. — Tako pa jim pričakovana lepa denarna pomoč, — akoravno jim tudi ne more vrniti ljubijočega moža in skerbne očeta, vender saj nekoliko briše solzue očí. — Zapomni jo naj si dobro to vsi tisti učitelji, ki pri dosti dobrih prihodkih gledajo le na „danes“, in lahkomisljeno pozabijo na „prihodnost“. Rodoljub Podratitovski.

Iz Ljubljane. 22. preteč. m. je svetla cesarica v Budi porodila princesinjo, ktera je pri kerstu dobila imé Marija, Matilda, Valerija, Amalija.

— V Gradcu so ondašnji učitelji ustanovili učiteljsko družbo, ktera je imela 24. preteč. m. prvi zbor. Zbralo se je 45 učiteljev

graških ljudskih šol; sklenili so, da bodo vsaki mesec zborovali. — Kdaj bomo mi ljubljanski ali sploh kranjski učitelji imeli svojo družbo?

— G. dr. Andr. Vojska je Slov. Matici podaril 248 knjig. Po nasvetu Matičinega knjižničarja, g. prof. Vavrta, je Matica 15 od teh in več zemljevidov podarila učiteljski knjižnici mestne glavne šole pri sv. Jakobu. Hvala!

— Kranjska hranilnica je odločila tri sto gold. v ta namen, da naj jih c. k. kmetijska družba daruje tistim, ki bodo letošnje kebrovo leto pridno lovili in pokončevali kebre. Tedaj učitelji in učenci, napovejte vojsko tem sovražnikom!

— Sliši se, da bode čislani umetnik v petji, naš tovarš g. France Gerbec, kmali napravil svoj koncert v javnem gledišču ljubljanskem.

Premembe v učiteljskem stanu.

V lavantinski škofiji. Postavljeni in prestavljeni so g. g.: Matija Kresnik, podučitelj od sv. Ruperta v slov. Goricah, za zač. pomočnika v Celj; Jože Šeliga, podučitelj v slov. Gradcu, za zač. učitelja k sv. Vidu na Planini; — Janez Rošker, poterj. pripravnik, za pomočnika v Gračkem predmestji, v Maribor; — Franc Brižnik, podučitelj iz Makole k Veliki Nedelji; — Valentin Brencè, poterj. pripravnik, v Skale; — Janez Jurko, od sv. Miklavža na Drav. Polji, k sv. Petru na Medvedovem Selu; — Martin Motaln, zač. učitelj pri sv. Martinu v Pohorji, v Gajreh; — Heinrich Škoflek, zač. učitelj od sv. Petra, v Zdoles; — Simon Janžek, zač. učitelj iz Zdole, k sv. Martinu v Pohorje; — Andraž Vrabl, podučitelj pri sv. Barbari, za zač. učitelja k sv. Miklavžu na Drav. Polji; — Miha Oberski, poterj. pripravnik, k sv. Barbari pri Vurbergu; — Tomaž Mohorič, podučitelj od sv. Lovreca na Drav. Polji v Leskovce; — Andraž Rotner, podučitelj v slov. Gradcu, je poterj. učitelj v Negovi; — Anton Hren, podučitelj v Marenbergu, v slov. Gradcu; — Franc Šunc, zač. učitelj v Negovi, za podučitelja v Marenberg. — Janez Jager, podučitelj pri sv. Lenartu na Goričkem, je imenovan zač. učitelj; — Kaspar Lešnik, podučitelj v Ormužu, je imenovan zač. učitelj. — Melhior Pugelj, podučitelj v Planini, je izstopil; — Franc Skofič, podučitelj v Leskovcah, je izstopil. — Jože Mihelič, zač. učitelj, je zbolel; — Alojzi Tluher, podučitelj, je zbolel. — Janez Mollè, učitelj v Ormužu, je šel v pokoj. — Janez Lenhart, učitelj pri sv. Lenartu na Goričkem, je umrl. (R. I. P.!)

V. g. Jože Simonič, župnik v Serdišču, je imenovan šolski ogleda Veliko-Nedeljske dekanije.

V ljubljanski škofiji. Postavljeni in prestavljeni so ti le g. g.: Martin Kovšca, iz Zaspega, v Selce; — Anton Požar, iz Kopaja, v Zasip; — Anton Junec, podučitelj, iz Srednje vasi, v Kopajne za učitelja; — Franc Lunder, podučitelj na Igu, za podučitelja v Srednjo vas; — Alojzi Medja, nekđ. podučitelj v Ložu, za podučitelja na Ig; — Matevž Mrak, iz Koroške Bele na Dolgo; — Anton Pavčič, poterj. pripravnik, na Koroško Belo; — Ignaci Božič, iz Dolenje vasi v Nemško Loko; — Anton Kunšič, iz Nemške Loke v Dolenjo vas.

Odgovorni vrednik:

Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:

Jož. Rudolf Milic.